

Represivni karakter okupacionih vlasti doprineo je golgoti mnogih koji su bili označeni kao pretnja za novi poredak. Od početka Drugog svetskog rata do oslobođenja, na teritoriji Jugoslavije formirane su mnogobrojne kaznionice, logori i sabirni centri u kojima su završavali nepodobni. Jedno od takvih mesta bio je i borski rudnik u koji su kažnjenici slani na prinudni rad. Nešto više o ovom stratištu može se naći i u knjizi Dragoljuba Petrovića koja nosi naziv "Istočna Srbija u ratu i revoluciji 1941-1944". Prema autorovim istraživanjima u Boru je bila grupisana radna snaga mnogih pokorenih naroda Evrope. Naročito je mnogo bilo Jevreja, pogotovo iz Mađarske. Jula 1943. u Bor je prispeo prvi transport od 1200 Jevreja. Posle martovskih događaja 1944. mađarska marionetska vlada poslala je još 5000 Jevreja u Bor. Skupa sa mađarskim Jevrejima bilo je 500-600 Jevreja iz Bačke i Baranje razmeštenih po radnim četama po logorima. Još od 1942. građen je čitav sistem koncentracionih logora u Boru i njegovoj okolini i to je bio jedan od najvećih međunarodnih logora u delu sveta koji su porobili fašisti. 1944. na ovom stratištu bilo je oko 20 logora. Na osnovu izveštaja Nedićeve komisije saznajemo da su ljudi angažovani na najtežim poslovima bili upola goli, bosi, sa par krpa na sebi, smešteni u barakama bez prozora i vrata, pritom bivajući izlagani najvećim torturama.

Brojni meštani Starčeva hrvatske nacionalnosti koji nisu pristali na vojnu službu u nemačkim okupacionim formacijama završili su u borskim logorima. O praksi slanja banatskih Hrvata na prisilan rad u Bor izveštava i Ivan Gligo, upravnik konzulata NDH koja je imala svoje predstavništvo u Beogradu pod upravom kolaboracionista. U dokumentu koji je objavljen u knjizi Aleksandra Vojinovića "NDH u Beogradu" Gligo se žali kako se Hrvati iz Banata koji se nisu prijavili u nemačku vojsku hapse i šalju na rad u borski rudnik. Potomci osuđenika i danas čuvaju sećanje na priče svojih predaka o preživljenim strahotama, a na fotografiji koju objavljujemo u ovom broju nalazi se grupa Starčevaca na prinudnom radu u Boru.